Psykiatri i Grønland – Primære udfordringer og bud på løsninger

Hovedresultater

VIVE

Hovedresultater

Psykiatrien i Grønland udgør en vigtig, men udfordret del af sundhedsvæsenet. Det er bl.a. beskrevet, hvordan området er udfordret af kapacitets- og personaleudfordringer, lang ventetid på udredning og behandling, udfordringer i det tværsektorielle samarbejde mellem fx den specialiserede psykiatri og det kommunale socialområde samt manglende udslusnings- og rehabiliteringstilbud, hvilket bl.a. medvirker til, at færdigbehandlede patienter unødigt optager sengepladser.

Aktører på det psykiatriske felt i Grønland

Psykiatrisk Område: varetager specialiseret behandling af borgere med de sværeste psykiske lidelser, både ambulante tilbud og sengeafsnit.

Sundhedsregionerne: varetager udredning og henvisning af borgere med mistanke om psykiske lidelser, opfølgning på medicinsk behandling for ikke-indlæggelseskrævende patienter og akutte indlæggelser.

Kommunerne: varetager borgere med psykiske lidelser, som har behov for bostøtte eller forskellige former for botilbud.

Socialstyrelsen: driver et døgntilbud jf. Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

Kriminalforsorgen: varetager tilsyn med behandlingsdømte borgere, som befinder sig i både Grønland og Danmark.

Afdeling R3/Aarhus Universitetshospital: driver en retspsykiatrisk afdeling for grønlandske borgere.

Formålet med undersøgelsen er at beskrive de største udfordringer og behov på det psykiatriske område samt pege på løsningsforslag, der kan arbejdes videre med i en kommende udviklingsplan for det psykiatriske område. Konkret søges svar på følgende delspørgsmål:

- Hvad er de primære udfordringer relateret til de enkelte aktørers opgavevaretagelse, herunder i den specialiserede psykiatri, kommuner og blandt andre involverede aktører?
- Hvilke relevante forbedringsforslag relateret til de identificerede udfordringer kan identificeres?

De væsentligste fund i denne undersøgelse fremgår i det følgende.

Manglen på specialiserede kompetencer udfordrer i alle sektorer

Undersøgelsen viser, hvordan alle sektorer er udfordret af mangel på personale og/eller tilstrækkeligt specialiserede kompetencer blandt flere personalegrupper.

I Psykiatrisk Område er det særligt manglen på speciallæger, som er en udfordring. På daglig basis udfordrer det ledelsen for Psykiatrisk Område, som bruger meget tid på at få vagtplanerne til at hænge sammen og efterspørger mere tid til faglig og strategisk ledelse. Derudover udfordrer det muligheden for at opbygge et stabilt fagligt niveau. Blandt andre faggrupper er det ikke lige så udfordrende at skaffe relevant arbejdskraft, men meget af personalet i Psykiatrisk Område er ansat på korttidskontrakter, og der er således løbende udskiftning af personale og behov for løbende introduktion af nyt personale.

I relation til kommunernes tilbud til borgere med psykiatriske lidelser er der også udfordringer med stor personaleudskiftning, samtidig med at en stor del af personalet er ufaglært. Der er udtalt mangel på specialiseret viden om håndteringen af borgere med psykiske lidelser, hvilket opleves som udfordrende både i kommunerne selv og i Psykiatrisk Område. Den hyppige personaleudskiftning tilskrives bl.a., at det føles utrygt at arbejde på det psykiatriske felt uden forudsætninger herfor. Der er desuden en oplevelse af, at personalet i kommunerne ikke i tilstrækkelig grad er i stand til at forebygge sygdomsprogression hos de borgere, som bliver udskrevet fra Psykiatrisk Område.

Kriminalforsorgen efterspørger mere specialiserede kompetencer i sundhedsregionerne, hvor den distriktspsykiatriske funktion varetages af en udpeget psykiatrisk nøgleperson – ofte en sygeplejerske eller sundhedsassistent uden specielle psykiatriske kompetencer og med mange andre ansvarsområder. Desuden opleves en udtalt mangel på en fast retspsykiater.

Kapacitet udfordrer flowet mellem sektorer

En anden primær udfordring er, at der i alle sektorer beskrives mangel på kapacitet i de eksisterende tilbud. Det gælder både Psykiatrisk Område, kommunale botilbud, Socialstyrelsens botilbud og afdeling R3/Aarhus Universitetshospital. Konsekvensen er bl.a., at nogle borgere er indlagt meget længe i Psykiatrisk Område og afdeling R3/Aarhus Universitetshospital og dermed tager pladsen for andre med behov for indlæggelse. Kommunerne beretter også om utilstrækkelig kapacitet i de eksisterende botilbud, som betyder, at de ikke kan tilbyde relevante botilbud til borgere, der skal udskrives fra Psykiatrisk Område, i det tempo, som forventes herfra. Til borgere, der udskrives, og borgere

på venteliste må der sættes andre midlertidige og knap så optimale tiltag i værk, fx bostøtte.

Behov for forventningsafstemning og klarhed om arbejdsdeling

Undersøgelsen peger også på, at der er uklare aftaler mellem Psykiatrisk Område, sundhedsregionerne og kommunerne om arbejdsgange og koordinering vedrørende udredning af børn med symptomer på psykisk mistrivsel.

Der er generelt også behov for en tydelig afklaring af, hvilke patientgrupper der skal varetages i Psykiatrisk Område, og hvilke borgere som må varetages i sundhedsregionerne og i kommunerne, og om nogle udredningsforløb kan varetages af andre faggrupper end psykiaterne.

Løsningsforslag

Undersøgelsen giver anledning til at fremhæve en række løsningsforslag knyttet til hver af de ovenfor nævnte udfordringer. Disse løsningsforslag fremgår i nedenstående tabel. Her er tale om løsningsforslag, hvoraf nogle vil kunne realiseres på relativt kort sigt og andre på længere sigt. Det fremgår desuden, at løsningsforslag ikke bare skal findes inden for Psykiatrisk Område eller sundhedsvæsenet i bredere forstand, men at der også er behov for at se på kommunernes rolle på det psykiatriske felt og udviklingsmuligheder her samt uddannelsesstedernes mulighed for at bidrage til den specialiserede viden i kommunerne.

Denne undersøgelse og de foreslåede løsninger skal ses som et oplæg til videre politisk og faglig debat om udviklingen af det psykiatriske felt i Grønland. Løsningsforslagene er opsummeret i tabellen nedenfor.

Identificerede løsningsforslag	
Tværgående samarbejde	Udarbejdelse af klare opgave- og ansvarsbeskrivelser i forhold til de involverede aktørers målgrupper, opgaver og indbyrdes samarbejde. Aftaler om patientforløb og opgavefordeling i udredningsforløb, herunder muligheden for udredning af borgere med mistanke om udvalgte diagnoser på mindre specialiseret niveau.
Personaleressourcer og kompetenceudvikling	Fast tilknytning til dansk psykiatrisk afdeling med henblik på fast sparring til både ledelse og personale i Psykiatrisk Område. Løbende uddannelse knyttet til botilbud. Fokus på specialområdet på pædagoguddannelsen. Styrket fagligt miljø med fokus på fastholdelse af psykiatere.
Organisering og tilbud	Flere pladser på kommunale botilbud/Socialstyrelsens botilbud. Udvidelse af pladser i afdeling R3/Aarhus Universitetshospital for retspsykiatriske patienter. Tilbud med mulighed for tæt samarbejde mellem sundhedsvæsen og botilbud eller mellem almene plejehjem og plejehjem for ældre borgere med psykiatriske lidelser. Flere tilbud rettet mod børn og unge, herunder: - En distriktspsykiatri i alle byer, der har ansvaret for unge borgere med psykiske problemstillinger, som kan være opmærksom på symptomer og bidrage til at undgå forværring af sygdom. - Kombinerede skole-/dagtilbud og behandlingstilbud til børn og unge med bestemte diagnoser. - Psykoedukation til børn og deres familier. Bedre muligheder for at dele information i forbindelse med telemedicin.

Fakta om undersøgelsen

Undersøgelsen er en primært kvalitativ undersøgelse baseret på 15 interviews med i alt 19 aktører i det grønlandske sundhedsvæsen, kommuner og tilgrænsende sektorer, som er i berøring med borgere med psykiatriske lidelser eller symptomer.

Der er desuden gjort brug af forskellige kilder til at skabe et faktuelt overblik over de eksisterende tilbud på det psykiatriske felt i Grønland, herunder skriftlige beskrivelser indhentet fra de grønlandske kommuner af aktuelle tilbud, kapacitet, bemanding, målgruppe og oplevede udfordringer. Desuden er der gjort brug af deskriptive aktivitetsdata for det Psykiatriske Område.

Endelig er der søgt litteratur, der beskriver konkrete tiltag i sammenlignelige lande, der har udviklet løsninger på sammenlignelige udfordringer og behov som i Grønland med henblik på at supplere interviewpersonernes egne forslag til løsninger.

Psykiatri i Grønland – Primære udfordringer og bud på løsninger

VIVE/2024

HR_302565